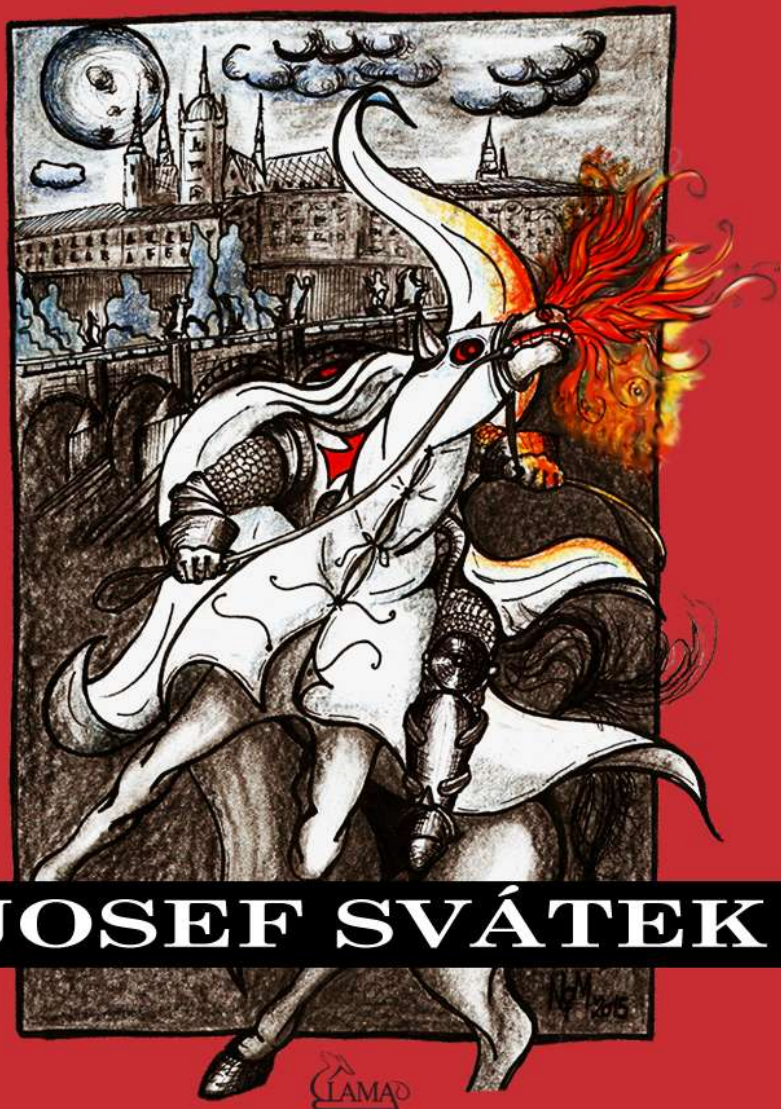


PRAŽSKÉ POVĚSTI A LEGENDY



JOSEF SVÁTEK

DÁLE DOPORUČUJEME

Vojtěch Rakous: Doma – židovské obrázky

Soubor povídek Doma byl první knihou, která uvedla do české literatury židovské obyvatele venkova a maloměsta jako jeho přirozenou součást. S humorem i porozuměním vypráví, jak vesničtí Židé poloviny 19. století se svými sousedy sdílejí běžné radosti i starosti a zároveň ctí své tradice a svou víru.

Vojtěch Rakous: Modche a Rézi

Humorné vyprávění o trampotách starého dobráckého, ale poněkud nedůvtipného, Žida Modcheho a jeho hádavé, úzkostlivě čistotné, panovačné, lakomé, ale přesto všechno dobré, ženy Rézi. Modche je věčný smolař a díky tomu a díky své jednoduchosti provádí jednu hloupost za druhou. Autor nám tyto jeho eskapády předkládá v několika příbězích, psaných tradičním jazykem a s laskavým humorem.

Ignát Herrmann: Z pamětí starého mrzouta

Pobavte se příhodami mrzoutského úředníka, poodhalte jeho milostné zážitky z mládí i trampoty s „kmotrem“ nebo s „českým pekáčem“, prožijte s ním nekonečné týdny s husou nebo strastí kolem „vhodných vánočních dárků“ a nezapomeňte ani na kapitulu, v níž se pan Cyrus stane „volebním agitátorem“.

Ignát Herrmann: Otec Kondelík a ženich Vejvara

Pan Václav Kondelík je vážený měšťan, uznávaný malířský mistr, náramný labužník, znalec piva, vtipálek i škarohlíd, a tak trochu samolibá. Rodinné pohodlí mu, v dobrém slova smyslu, začíná čeřit velice nesmělý a trochu nedůvtipný nápadník jeho jediné dcery Pepičky, magistrátní úředník Vejvara.

Popelka Biliánová: Paní Katynka z Vaječného trhu

Paní Katynka z Vaječného trhu je milou lidovou postavou pražské trhovkyně první poloviny 19. století, která svůj „kšeft“ ovládá naprostou mistrně. Je to typ impozantní tvrdošíjné poctivé ženy s velkým a dobrým srdcem. Na těchto stránkách se seznámíme s jejím příběhem, kterak v hádce vypudí z domu svého jediného syna a jak jej zase šťastně nalezne. Díky skvělému vypravěčskému talentu autorky se nenásilně seznamujeme s folklórem pražských tržišť a s kouzelnou jadrností dobového jazyka, která bez potíží dokáže dojmout i způsobit záchvaty smíchu. Výborná odpočinková četba na dovolenou.

JOSEF SVÁTEK

Pražské pověsti a legendy

Vydání jako celek i jednotlivé části (text díla, obálka, grafická úprava, případně jazyková adaptace, redakční poznámky, ilustrace, předmluva, doslov, životopis autora apod.) jsou chráněny autorskými právy. Nositelé těchto práv jsou uvedeni v tiráži.

Prosíme, používejte tuto elektronickou verzi knihy pouze v souladu s platnou licencí. Žádná verze licence k této e-knize neumožňuje rozšiřování jejích kopií (včetně půjčování) či sdělování díla veřejnosti (například umisťováním kopií či extrahovaných částí na servery, ze kterých je možno tento soubor nebo jeho část dále stahovat nebo jej prohlížet), a to za úplatu či zdarma.

JOSEF SVÁTEK

Pražské pověsti a legendy



Praha 2015

Obálka © Marcela Strejčková – Nomzamo, 2015
© Monika S. Benešová – Lama, 2015
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-87959-55-8 (formát PDF)
ISBN 978-80-87959-56-5 (formát ePub)
ISBN 978-80-87959-57-2 (formát MobiPocket)

Úvod

Platí-li kde básníkovo „Stůj, noho, posvátná jsou místa, kamkoli kráčíš“ – platí to zajisté o zlaté Praze, tomto bujně tlukoucím srdci vlasti české, z něhož se od prvního počátku dějin českých proudila síla životní po veškeré zemi národem naším obývané, tak že dějiny královské Prahy jsou zároveň dějinami Čech, a tím každá píď půdy její nese na sobě stopy významu historického. Vedle dějin samých, jež byly monumentálními pracemi Palackého a Tomka v jasném světle národu českému odhaleny, jsou toho důkazem i četné ty zkazky zašlých věků, jež se k památným budovám a místům pražským váží, jejichž paměť se ale v dobách našich, směřům užitkovým tak výlučně hovicích, v lidu vždy více ztrácet počíná, jak to bohužel též na stálém mizení národních písní, báchorek a pověstí vůbec vidíme.

Zkazky tyto, jejichž sbíráním jsem se co rodák pražský již po více než třicet let zabýval, aspoň v části mně známé zachovat, a to ve způsobu, jak je lid pražský prostě vypravuje, bylo cílem při sestavování sbírky této; přesvědčil jsem se, že tytéž vždy více v zapomenutí upadají a generaci nynější namnoze neznámými zůstávají. Naříkal již před lety historik chrámu svatovítského dr. Ambros, že prý nemáme o velechrámě našem na Hradčanech pražádných legend, jakých se tak mnoho o cizích dómech vypráví; a hle, zde jich sděluji přes dvacet, tak že se i v tomto ohledu s jinými směle měřit můžeme. A ač tato sbírka

pověstí a legend pražských přes dvě stě dvacet obsahu-
je čísel, není tím poklad zkazek těchto dokonce ještě
vyčerpán, a protož myslím vydáním jich i k tomu při-
spět, aby též jiní k zachování dalších zbytků obrazo-
tvornosti lidu pražského ponuknutí byli. Věc sama jest
toho zajisté hodna, neboť se jí osvědčuje, že se také
v tomto oboru duch český odedávna samočinností
značil a mrtvou hmotu slovem oživovat dovedl. Roz-
třídění sbírky založil jsem dle obsahu pověstí, kdežto
varianty k mnohým z nich připojené tuším jen
k zvýšení významu jejich přispívají.

Spisovatel.

I. Pověsti o staré Praze

Založení Prahy

Když kněžna Libuše hlavní město v České zemi založit chtěla, vyslala služebníky ze svého sídla Vyšehradu, aby na levém břehu Vltavy vyhledali příhodného místa k založení města. Zároveň jim přikázala, aby na to pozor dali, bude-li kdo na tom místě nějakou prací zaměstnán, neboť mělo nové město dle té práce pojmenována býti. I našli služebníci na rovině pod vrchem Petřínem vhodné místo takové, na němž spatřili v lese dva tesaře, kteří kmen poraženého stromu otesávali. Ptali se jich, co tu dělají, načež tesaři odpověděli: „Práh tešeme!“ Když pak se služebníci opět na Vyšehrad vrátili a kněžně Libuši o všem, co našli, zprávu dali, rozhodla kněžna: „Podle prahu onoho budiž nové město Praha zváno!“ A od té doby se město kněžnou Libuši založené Prahou nazývá.

První dům v Praze

V lese pod vrchem Petřínem na tom místě, kde tesaři práh tesali, počali poddaní kněžny Libuše les mýtit a první dům nově založeného města stavět. Ale když základy k němu kopali, přišli dělníci na jámu hlubokou, dřívím dubovým a hrubými kameny pokrytou, kterou když odkryli, tajný jakýsi oheň v ní našli, jehož nikdo nemohl uhasit. I kopali a stavěli opodál jámy, která tak dlouho otevřena zůstala, dokud se sama

od sebe nezasypala. Stál pak ten první dům pražský v oněch místech nynější Malé Strany, kde vbíhá ulice Prokopská na druhé náměstí Maltézské; tam posud ukazují dům, vedle „staré pošty“ v koutě ulice té stojící jakožto památné místo, odkud Praha počátek svůj vzala.

Jiná pověst praví, že první dům v Praze stál nad potočkem Bruskou, kde se nyní ústav slepých nalézá. Byl prý to knížecí dvůr zvaný Libec, kde nejstarší vévodové čeští sídlívali, a kde prý též svatý Václav byl vychováván. Třetí pověst pak praví, že první dům pražský stál na nynějším Újezdě, kde se dům U Pavlánských spatřuje.

První mlýn v Praze

Kolem prvního domu pražského pod Petřínem povstávalo vždy více jiných domů a obyvatelstvo se v nové osadě stále množilo. Proto bylo též mlýna třeba, kde by se z obilí mouka pro tento lid mlela. I vyhlédli si první Pražané k postavení mlýna místo na blízkém ostrově ve Vltavě, jen se nyní Kampa jmenuje a kde „sovi“ mlýny stojí. Tehdy byl však ostrov ještě lesem pokryt, a když jej lidé mýtiti počali, porazili nejdříve vysoký dub na břehu řeky stojící. Když se strom k zemi kácel, vyletěla z dutiny jeho ohromná sova, která se za dne ve stromě skrývala. Poněvadž sova byla pohanským Čechům ptákem posvátným, pokládali to drvoštěpové za dobré znamení pro svou práci, a za nedlouho stál na místě onom první mlýn pražský, je-

muž po oné sově dáno jména „sovího“, jak se dodnes mlýny tamní nazývají. Ještě v minulém století ukazovali na ostrově Kampě několik starých stromů, které prý tam zbyly z původního lesa, a na těch prý se odjakživa mnoho sov zdržovalo, neboť je tam držitelé sovího mlýna chránili z té příčiny, že mlýnu jejich jméno daly.

První dům v Starém Městě

Když podhradí pražské, nyní Malou Stranou zvané, obyvatelstvu více nestačovalo, založena byla druhá část města Prahy na pravém břehu řeky Vltavy. První dům pak tam byl vystaven právě uprostřed nynějšího trhu Uhelného, kde při něm od nepamětných časů kovárna stávala. A proto mnohý Staročech tomu nerad byl, když roku 1807 památný tento dům bourat počali z té příčiny, aby trh Uhelný větší prostory nabyl. Od té doby není už ani stopy po nejstarším domě na Starém městě pražském.

Dům u „pěti králů“

Pod Vyšehradem stojí na břehu potoka Botiče starožitný dům, který je odedávna na svém průčelí ozdoben obrazy pěti pohanských panovníků českých, pročež také dům tento u „pěti králů“ se jmenuje. Jsou to obrazy vévodů Přemysla, Nezamysla, Mnaty, Vojena a Křesomysla; v novějších časech však byl na místě Křesomyslově vyobrazen vévoda Vratislav, a zároveň

k pěti původním obrazům přimalován sv. Václav. Obrazy tyto byly proto na onom domě vymalovány, poněvadž se na témže místě nalézalo za pohanských časů pohřebiště knížat českých a zejména prý tu byli pochováni řečení vévodové pohanští. Z té příčiny jmenuje se okolí toho domu také „hrobka“ neb „na hrobce“, a až jednou dům u „pěti králů“ rozbořen bude a základy jeho se rozmetají, pak prý budou nalezeny hroby a kosti oněch vévodů. Ostatní pohanští panovníci čeští byli pochováváni na Vyšehradě, kde lid dosud ukazuje i místo, kde kněžna Libuše pohřbena leží.

Pohřebiště pohanské na Moráni

Pohanští Pražané měli první své pohřebiště na Slovanském vrchu, kde nyní chrám emauzský stojí. Tam se prostíral za časů kněžny Libuše posvátný háj, v němž byla postavena socha Morany, pohanské bohyně smrti, kolem níž zemřelí pohané pražští pochováváni byli. Když pak křesťanství v Čechách zavedeno bylo, dal sv. Václav sochu Moraninu skácet a pohanský háj vymýtit; na místě sochy oné pak dal postavit kostelík k počtě sv. Kosmy a Damiána, který dodnes před chrámem emauzským stojí. Památka na bohyni Moranu se však zachovala v názvu oné části města před Emauzy, které se dosud „na Moráni“ říká.

Jinak bylo někdejší toto pohřebiště pohanské od lidu pražského nazýváno též „Velká hrobka“, kdežto pohřebiště pohanských vévodů nad Botičem „Malá hrobka“. V kostelíku sv. Kosmy a Damiána pak prý se vé-

voda sv. Václav zastavoval vždy k modlitbě, kdykoli se z hradu pražského na Vyšehrad ubíral. Roku 1862 bylo v místech oněch při kopání země nalezeno několik popelnic s popelem, což jest důkazem, že se na Moráni skutečně pohanské pohřebiště nalézalo.

První chrám v Praze

Když kníže Bořivoj na Velehradě na Moravě víru křesťanskou přijal a od sv. Cyrila pokřtěn byl, zaslíbil se Bohu, že vystaví v Praze první chrám křesťanský v Čechách. Slib tento také vykonal, neboť když se do Prahy vrátil, dal zde u dvora knížecího, jenž od tyněného plotu též Týnem zván byl, chrám Panny Marie vystavět, jenž se od té doby týnským nazývá. Pověst praví, že sv. Cyril a Metoděj do Prahy přišli a základní kamen ke kostelu tomu položili, pročež na památku toho jim byly v Týně za našich časů pěkné sochy postaveny. Starobylá svatyně týnská ale už dávno zašla a jediný pozůstatek její je kulatá kaple Panny Marie, která na jižní straně chrámu Týnského stojí a nyní kaplí křestní se nazývá. Z chrámečku tohoto vedla podzemní chodba do paláce kněžny Ludmily, jenž na tom místě stál, kde nyní v Celetné ulici dům Sixtův spatřujeme. Tou chodbou chodívala sv. Ludmila za krutého panování pohanské kněžny Drahomíry se sv. Václavem času nočního, aby v prvním chrámu pražském vnuka svého k nábožnosti vedla. Podzemní chodba vede doposud z řečené kaple do Sixtova domu, jenže je nyní z veliké části zasypána. V ní stojí kamenný oltář, u něhož sv. Ludmila potají mši sloužit dávala, když

Drahomíra z nenávisti proti křesťanům kázala chrám Týnský zavřít.

Bitva pohanů s křesťany

Na průčelí starožitného domu v Týnském dvoře, o němž se také vypráví, že v něm sv. Ludmila sídlívala, spatřují se zbytky staré malby omítkové, která bitvu představuje. Pověst vypravuje o malbě té takto: Za pohanské kněžny Drahomíry zakoušeli křesťané pražští velikých nátlaků od pohanů, od nichž na potkáání týrání ano i vraždění byli. Jednou pak dala Drahomíra tajný rozkaz, aby veškeří křesťané vyhlazeni byli. Křesťané se však dříve o tom dověděli a chopili se sami zbraní, vrhli se na pohany, s nimiž na náměstí Staroměstském tak krvavou bitvu svedli, že krev potoky do ulic tekla. Zejména prý se proudila Týnskou uličkou až k domu sv. Ludmily v Týnském dvoře, načež se světice tato z obydlí svého na Tetín uchýlila, kde pak zardoušením mučednickou smrt vytrpěla. V oné bitvě křesťané zvítězili a na památku toho vítězství dali na domě sv. Ludmily v Týnském dvoře obraz té bitvy vymalovat, jehož stopy se dodnes zachovaly. Staří vlastenci čeští pak krácejíce po náměstí Staroměstském vždy si zbožně připomínali, že toto místo jest krví prvních křesťanů českých posvěceno.

Propast Drahomířina

Kněžna Drahomíra, matka sv. Václava, byla jakožto pohanka velikou záští proti křesťanství pojata a pronásledovala křesťany do krve. Ba ponoukala i mladšího syna svého Boleslava proti staršímu Václavu, který pak skutečně od bratra svého ve Staré Boleslavi zavražděn byl. Ale za nedlouho počal i Boleslav křesťanům přát, čehož Drahomíra déle snášet nemohla, umínala si, že z Čech odjede a do pohanské své vlasti se vrátí. Když z hradu Pražského jela, bylo slyšeti na Hradčanech před kostelíkem sv. Matouše, že se v témže k pozdvihování zvoní. Vozka kněžnin, jsa potají křesťanem, skočil z vozu a u dveří chrámových na kolena padl a vroucně se v prsa bil. Když to Drahomíra spatřila, zlořečila jemu i všem křesťanům, ale v tom se země pod ní otevřela a pozřela ji s vozem i s koňmi. Vozka vykonav svou pobožnost spatřil místo vozu ze země vycházející oheň, jenž vydával smrdutý dým. Divadlo toto po dlouhý čas trvalo, leč kdokoli na to místo vstoupil, neštěstí toho dne neušel. Aby pak k němu přístupu nebylo, ohrazeno bylo dřevěným plotem, a když plot shnil, byl na to místo postaven kamenný sloup, jenž tu až do minulého století stál. Na místě kostela sv. Matouše, v husitských válkách rozbořeného, postaven byl později dům U Zlaté koule zvaný, před nímž onen sloup stál; dům ten ale musil později paláci hrabat Černínů ustoupit, načež později i kamenný sloup Drahomířin za své vzal.

Také v Bezně na Boleslavsku vypravuje se podobná pověst o propadnutí se pohana. Když totiž pohanský tento pán se svou paní Beznem na čtyřspřežném kočáře jel, bylo v kostele zvoněno k pozdvihování. Nábožný kočí zůstal stát, slezl a kleknuv bil se v prsa. Pán jeho pohan mu za to lál a všem křesťanům zlořečil; v tom se ale i s kočárem propadl a na místě tom zůstala propast, jejíž dna se nikdy dosáhnout nemůže.

Noční jízda Drahomířina

Na tom místě na Hradčanech, kde se kněžna Drahomíra pro bezbožnost svoji do země propadla, je slyšet za tmavých a bouřlivých nocí, jak kněžna tato objíždí po Hradčanech a Pohořelci ve voze ohnivém, je tažena vranými koňmi, kteří jiskrami a pekelným ohněm kolem sebe jen srší. Na kozlíku vozu není však vidět žádného vozku, neboť Drahomíra sama pekelný povoz řídí, neustále za noční jízdy své volajíc: „Zle bude! Zle bude!“ Tak objíždí po celou hodinu půlnoční; jakmile ale zahučí jedna hodina na věži zámecké, řítí se ohnivé spřežení i s vozem za nesmírného rachotu zase do propasti na onom místě, kde se Drahomíra skutečně propadla.

Vinice sv. Václava

Sv. Václav byl již v útlém mládí velmi bohabojný a meškal proto nejraději v chrámech, kde také kněžím při mši svaté přisluhoval. Aby pak při oltáři vždy po-

třebného vína po ruce bylo, vyžádal si na otci kus pozemku, aby na něm vinici založil a víno k potřebě kostelní pěstovat mohl. Otec jeho, vévoda Vratislav, vykázal mu místo takové, a sice na východní části vrchu hradčanského při starých schodech zámeckých. Zde nalézala se tedy vinice sv. Václava, zde zbožný mladík víno pro kostely tlačil i též hostie pekl, k čemuž vždy si sám dříví snášel, štípaje ho na špalku, jež dosud v kapli sv. Václava v chrámě Svatovítském vidět lze. S věrným druhem svým Podivínem nejraději meškal ve své vinici, kde pečoval o potřeby chrámové. Ty pak v pozdějších dobách, když matka jeho Drahomíra po smrti Vratislavově počínání jeho nepřála, časem nočním do kostelů roznášel. Chodbou z hradu vedoucí, která do jednoho domu na nynějším pětikostelním plácku ústila a dosud se tam ukazuje, odcházel tajně v noci za tím cílem dolů do města. I v kruté zimě konal takovéto cesty ochotně, a tak se jedné noci bral s Podivínem až do kostela na Skalce, aby knězi víno a hostie odevzdal. V noci té však napadlo mnoho sněhu a zima byla krutá; Podivín naříkal sobě, kterak jej nohy zebou, a tu mu sv. Václav pravil, aby jen vstoupoval do šlépějí jeho ve sněhu. A jakmile Podivín tak učinil, žádné zimy více necítil. Od té doby tím věrněji k sv. Václavu přilnul a na vinici jeho mu horlivě pomáhal.

Jiná vinice sv. Václava ukazuje se dosud mezi Všetaty a Přívory nedaleko Mělníka, kde sv. Ludmila, přebývajíc na hradě pšovském, dala vinné révy z Moravy přinést a rozkázala ji vysazovat v okolí mělnickém u vsi

Přívor. První od ní založená vinice tamže byla ještě na počátku tohoto století zdělávána a jmenovala se vinice sv. Václava, neboť prý světec tento na ní v mládí svým vlastní rukou pracoval. – Také u Staré Boleslavi ukazují místo, které se jmenuje „vinice sv. Václava“, neboť prý na ní sv. Václav pro chrám boleslavský víno pěstoval.

Pramen sv. Václava

Za času sv. Václava bylo prostranství mezi Vyšehradem a Prahou pokryto ještě hustým lesem, jenž pro hojnost zvěře poskytoval a vévodům českým často příležitosti k lovu. Tu pak také sv. Václav, bavil se jednou lovem, hnal se v oněch místech za jelenem, jenž v prudkém běhu svým zakopnul o kořen takovou silou, že jej ze země vyrýpnul, při čemž i pramen čerstvé vody vyskočil. Spatřiv to sv. vévoda daroval jelenu život, a dal podnět k objevení živé vody, která se dodnes nejen za výbornou k pití, ale též za hojivou, hlavně v nemocích očních, považuje. Že k pití velmi zdravá je, dokazuje ta okolnost, že ji obyvatelé hořejšího Nového Města hojně odbírají, dávajíce v nádržce vodní bedlivý pozor, aby ni kapky na zem nerozlili, neboť se voda z pramene sv. Václava za posvěcenou považuje. Odedávna pak byl pramen týž také „Pučka“ zván a blízké lázně svatováclavské nazývány byly proto „lázně pod Pučkou“.

Sloup sv. Václava

Když po zavraždění sv. Václava tělo jeho ze Staré Boleslavi na hrad Pražský převáželi, musili se žoldnéři vévody Boleslava potají na cestu dát, neboť lid křesťanský by nebyl dopustil, aby se svaté tělo v moc bratrobijce Boleslava dostalo. Jelo se tedy v noci z Boleslavi do Prahy, aby průvod ještě před svítáním na Hradčany dorazil. Když ale žoldnéři ve Starém městě pražském k Vltavě přijeli, spatřili, že rozvodněná řeka té noci most strhla. Poněvadž se již rozednívalo, byli ve strachu před křesťany, nedojedou-li za šera na hrad Pražský. A tu se někteří z nich, již byli tajní křesťané, obrátili s prosbou k sv. Václavu, aby je na druhou stranu řeky přepravil. Pomoci této se také domohli, neboť se náhle všechen průvod na druhém břehu Vltavy octnul a odtud se dále ke hradu ubíral. Na památku zázračného přenesení tohoto postavili zbožní křesťané u mostu na tom místě, kde žoldnéři se svatým tělem stáli, dřevěný sloup s obrazem sv. Václava. Když pak nynější kamenný most vystaven byl, postavili na tom místě sloup kamenný se sochou patrona českého, kde do nedávna stál. Nyní přistaven je k průčelí chrámu křižovnického, kdež dosud onen zázrak připomíná.

Vůz s tělem sv. Václava

Když tělo sv. Václava přes Malou Stranu na Hradčany vezli, jeli s ním po náměstí Malostranském kolem radnice, v níž se šatlava městská nalézala. Zde se ale vůz s tělem svatého mučedníka náhle zastavil a více se jím

hnout nemohlo, ač několik párů volů připřáhli. I sbíhal se lid k vozu a spatřiv, že vezou tělo sv. Václava, svolal duchovní, z nichž jeden pak pravil, že svatý Václav nikdy nevinného v žaláři trpět nenechal, pročez že v šatlavě zajisté někdo nevinný sedět musí. I byla dána vězňům svoboda, a v tom také jednomu z nich, který byl nevinně odsouzen, železa s rukou i s nohou sama od sebe spadla a vůz se již bez těžkosti dále pohybovat počal. Dva z vězňů, kteří ještě pohané byli, dali se hned na to pokřtít. Na tom místě náměstí Malostranského dali předkové naši kostel ke cti sv. Václava postavit, jehož zevnější podobu na rohu zemského domu tamže dosud dobře rozeznat lze. Nad vchodem do kostela pak byl též výjev o zázraku tom vymalován, a každoročně v den památky převezení sv. Václava propuštěn jeden z vězňů ze šatlavy malostranské, což se až do předešlého století zachovávalo. Okovy, které onomu nevinně odsouzenému vězni tak zázračně spadly, byly po dlouhý čas v úctě chovány, a dodnes se ukazují v kapli sv. Kateřiny na Karlštejně. Na zdi visí jejich část, která se až na naše dny zachovala. U tohoto řetězu jsou uchované dva kusy dřeva pocházející prý z onoho vozu, na němž tělo sv. Václava vezeno bylo.

Socha sv. Václava

Na svatováclavském náměstí stála do nedávna kamenná socha sv. Václava v plném brnění na koni jedoucí, o níž se tato pověst vypravuje: Národ český přetrpěl už mnohé svízele válečné a po každém boji se zase zotavil, ale jednou bude česká země zaplavena nepřítelem,

který o jiné stát nebude, než aby národ náš ze světa vyhubil. Čechové se budou úsilně bránit, ale nesvornost jejich bude toho příčinou, že ve všech bitvách budou na hlavu poraženi a ku Praze zatlačeni, kde se poslední bitva Svede, a to na planině před bývalou koňskou branou. V té budou Čechové opět umdlévat a pomoci sv. Václava se dovolávat. Ten však pojat nevolí nad nesvorností národa svého, oslyší na ten čas prosby jejich. Bitva povede se tak nemilosrdně, že krev do města potokem poteče a Svatováclavské náměstí zaplaví. Jakmile se ale první krupěj krve české posledního stupně u sochy sv. Václava dotkne, udeří hodina vysvobození pro Čechy. Socha totiž náhle oživne a sv. Václav máchne mečem třikrát na tu stranu, kde vrch Blaník leží, v němž Svatováclavské rytířstvo na pokynutí vůdcovo v hlubokém spánku čeká, aby Čechům v posledním boji k vítězství pomohlo. To se také v tomto okamžiku stane, blanické rytířstvo vyřítí se z vrchu a rychlostí blesku ku Praze přiletí, nepřítel zničí. Sv. Václav se osobně boje zúčastní, všude v čele Blanických rytířů, s nimiž pak po dobytém vítězství navždy v povětří zmizí. Pak osíří Blaník, a též kamenný podstavec sochy na Svatováclavském náměstí prázden zůstane, neboť od té doby nebude již více Čechům vyšší pomoci třeba a země česká bude žít v stálém pokoji. (Socha sv. Václava byla za posledních let z Václavského náměstí před proboštskou budovu na Vyšehradě přenesená.)

O autorovi

Josef Svátek, který se narodil 24. 2. 1835 v Praze, byl český novinář, kulturní historik a spisovatel především historických románů. Vystudoval reálné gymnázium a následně roku 1858 České vysoké učení technické v Praze, ale pak se věnoval žurnalistice a historii. Byl vrstevníkem májovců a v mládí se přátelil s Adolfem Heydukem. Působil v redakci *Pražských novin* a *Pražského deníku*, psal také pro *Prager Zeitung*. Ve svých knihách zužitkovával fakta, která vyhledával v málo známých nebo těžko přístupných archívech. Jeho díla, týkající se zejména mocenské sítě jezuitů v Evropě a v Čechách, Českého stavovského povstání, pobělohorských represí i revoluce v roce 1848, sympatizují s nekatolíky, jsou naplněna množstvím užitečných historických a kulturních detailů.

Z historických románů můžeme jmenovat např. *Bitva bělohorská* (1868), *Tajnosti pražské* (1868), *Pašovští v Praze* (1870), *Paměti katovské rodiny Mydlářů v Praze* (1886 – 1889) a z odborných prací např. *Obrazy z kulturních dějin českých* (1891), *Povstání lidu selského v Čechách roku 1680* (1894).

Josef Svátek zemřel 9. 12. 1897 v Praze.

Zdroj: Internet

Obsah

Úvod	7
I. Pověsti o staré Praze	9
Založení Prahy	9
První dům v Praze	9
První mlýn v Praze	10
První dům v Starém Městě	11
Dům u „pěti králů“	11
Pohřebiště pohanské na Moráni.....	12
První chrám v Praze.....	13
Bitva pohanů s křesťany	14
Propast Drahomířina.....	15
Noční jízda Drahomířina	16
Vinice sv. Václava.....	16
Pramen sv. Václava	18
Sloup sv. Václava	19
Vůz s tělem sv. Václava.	19
Socha sv. Václava.....	20
O autorovi.....	22

NEPŘEHLÉDNĚTE

Lev Blatný: Povídky v kostkách

Experimentální povídky a básně v próze Lva Blatného, jednoho z našich význačných expresionistů, nastavují ironické, satirické a mnohdy groteskní zrcadlo konvencím předválečné společnosti. Krátké, koncentrované prózy vás možná překvapí svou hutností a silou a především nadčasovostí.

Gustavo Adolfo Bécquer: Paprsek luny – tajemné španělské legendy

Kdo je ta tajemná žena, do níž se v nočním lese zamiloval Manrique? Proč není radno se o dušičkové noci přibližovat k Vrchu duší a jak s tím souvisejí templáři? Přinese Pedro milované Marii zlatý náramek a co má společného láska a vina? Co je tak vzácným případem? A co se stalo v Maurčině jeskyni?

Viktor Dyk: Smrt panenky – výběr povídek o smrti

Výběr Dykových povídek, jež spojuje téma smrti a lásky, zahajuje smrt z nedostatku lásky a uzavírá smrt z přílišné lásky, jíž není možné naplnit. Najdeme zde také smrt, díky níž je možné věčně milovat, a kromě dlouhého umírání stářím je zde popsána i myšlenka smrti, aby mohl jiný milovat.

Ladislav Fuks: Myši Natálie Mooshabrové

Temný příběh vdovy Mooshabrové se odehrává ve světě ovládaném diktátorem. Hrdinka líčí pastí na krysy, čelí tyranii svých dvou dětí i vyptávání policie, žije se udržováním hrobů a pracuje pro úřad Péče o dítě. Zdánlivě banální a bezvýznamný život ženy. Kým je ale Natálie Mooshabrová doopravdy?

Ladislav Fuks: Nebožtíci na bále – malá humoreska

Maloměstská humoreska o záměně dvou osob na pozadí iluzorního poklidu před blížící se světovou válkou. Autor rozehrává sled groteskních situací, v nichž hrají roli nejen oba „nebožtíci“ a jejich příbuzní, ale i bezduchost úředníků a policie.

Ladislav Fuks: Oslovení z tmy – svědectví o vítězství tvora Arjeha

Apokalyptická vize zániku světa po strašlivé katastrofě vypráví o setkání vysíleného chlapce Arjeha s údajným filosofem, který jej ohromí svým věděním a nutí ho k přijetí podmínek, za něž jeho rodu slibuje štěstí a bezpracné bohatství. Novela plná vizí a alegorií slibuje hluboký zážitek

Ladislav Fuks: Příběh kriminálního rady

Všechno je jinak, neboť pomsta se nezastaví před ničím, těmito slovy lze charakterizovat detektivní horor o pátrání po vrahovi dětí, který je zároveň psychologickým románem o vztahu dospívajícího syna k despotickému otci. Rozuzlení je stejně tak nečekané, jako šokující.

Jiří Mahen: Rybářská knížka

Kniha, která je stále považována za „rybářskou bibli“, plná vzpomínek z rybářských výletů, postřehů ze života ryb a rybářů, dojmů z nádherné přírody. Krásný jazyk, humorná nadsázka i porozumění přírodě, rybám a rybaření uchvátí čtenáře i dnes. Začínajícího rybáře jistě potěší rady a zkušenosti.

Svatopluk Čech: Jestřáb kontra Hrdlička

Tragický příběh nepraktického pana Hrdličky a jeho rodiny, která se nedokáže přizpůsobit změně jejich poměrů, což neodvratně vede kroky nebohého Hrdličky k bezcharakternímu lichváři Jestřábovi. Ten se, beze všech výčitek svědomí, vrhá na svou budoucí oběť a nechává ji pomalu tonout v jedovatých vodách dluhů, úpisů, smřenek a exekucí.

Svatopluk Čech je bezpochyby mistr pera a není pro něj těžké, svým lyrickým uměním, vyvolat ve čtenáři silné emoce k hrdinům tohoto dramatu.

Text je opatřen redakčními poznámkami.

Josef Svatopluk Machar: Čtyři knihy sonetů 1890 – 1892

Čtyři knihy sonetů jsou sbírkou původně čtyř samostatných knih psaných v letech 1890 až 1892 a pojmenovaných podle ročních dob. Ve sbírce jsou tyto knihy řazeny nikoli tak, jak jdou roční doby za sebou, ale podle pořadí, v jakém byly psány a vycházely: Letní sonety (1890/1891), Zimní sonety (1891/1892), Jarní sonety (1892/1893) a Podzimní sonety (1892/1894). Stejně jako v celém Macharově díle, se i v této sbírce prolíná subjektivní lyrika s kritikou měšťácké společnosti, lhostejnosti, pokrytectví, falešné morálky i prázdného vlastnictví. Zamýšlí se zde nad soudobým světem moderní civilizace a vyjadřuje pocity mladé generace, pocity zklamání, ale i prosazování individuality, zájmu, aktivity. To vše je pro nás stále aktuální.

Antonín Sova: Zlomená duše / Vybouřené smutky

Zlomená duše i Vybouřené smutky, jsou sbírkami plnými pocitů - milostné vášně, erotické touhy, ale i pohrdání, vzdoru, lítosti, zhnu-

*sení... Všim tím se posléze prolíná smutek až depresivní a bez-
dějný, téměř rezignace.*

*Je až k nevíře, jak živé dokáže být dílo přes sto let staré. Básně,
které vznikaly ve zcela jiné době, ve zcela jiných politických a spo-
lečenských poměrech, jako by mluvily z duší mnohých dnešních lidí,
jako by popisovaly naše vlastní pocity z našich vlastních každoden-
ních zápasů.*

JOSEF SVÁTEK
Pražské pověsti a legendy

Obálka s použitím vlastní ilustrace
Marcela Strejčková – Nomzamo.

Vydalo nakladatelství Monika S. Benešová – Lama,
sídlo: V Olšinách 50, Praha 10,
<http://www.lama-web.cz/>,
jako svou 20. publikaci.
Redakce Jana Marešová.
Výroba e-knihy Marcela Strejčková – Nomzamo,
sídlo: V Olšinách 50, Praha 10.

Vydání první elektronické (v nakladatelství Lama).
Praha 2015.

ISBN 978-80-87959-55-8 (formát PDF)
ISBN 978-80-87959-56-5 (formát ePub)
ISBN 978-80-87959-57-2 (formát MobiPocket)